

QON AYLANISH A'ZOLARI TIZIMINI BAHOLASH

XAMRAYEVA BONU ZOKIROVNA

So'zangaron Abu Ali Ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi

Hamshiralik ishi kafedrası

Hamshiralik ishi fani o'qituvchisi

ANNOTATSIYA; Ushbu maqolada yurak-qon tomir tizimining umumiy tuzilishi va uning funksional holatini baholash usullarini qamrab oladi. Qon aylanish tizimi inson organizmida kislorod va oziq moddalarni yetkazib berish, shuningdek, metabolik mahsulotlarni chiqarib tashlash uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu tizimning sog'lom ishlashini ta'minlash va turli patologiyalarni aniqlash maqsadida yurakning ishlash faoliyatini baholash, arterial bosimni o'lchash, qon aylanish tezligini tahlil qilish kabi usullar qo'llaniladi.

Kalit so'zlar: qon aylanish tizimi, yurak, qon tomirlar, arterial bosim, yurak urishi, gemodinamika, diagnostika, kardiologiya.

KIRISH

Qon aylanish tizimi inson organizmining asosiy hayotiy tizimlaridan biri bo'lib, to'qimalarga kislorod va oziq moddalarni yetkazib berish, metabolik mahsulotlarni chiqarib tashlash hamda organizmning ichki muhitini barqaror ushlab turishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu tizim yurak, arteriyalar, venalar va kapillyarlardan iborat bo'lib, ular birgalikda organizmdagi qon aylanishini ta'minlaydi.

Qon aylanish tizimini baholash zamonaviy tibbiyotda katta ahamiyat kasb etadi, chunki yurak-qon tomir kasalliklari dunyoda o'lim holatlarining yetakchi sabablari qatoriga kiradi. Shuning uchun, yurak faoliyatini monitoring qilish, arterial bosim va qon aylanish dinamikasini o'lchash kabi baholash usullari

kardiologik kasalliklarni oldindan aniqlash va ularning oldini olish uchun muhim vositalar hisoblanadi.

ASOSIY QISM

Qon aylanish tizimini baholashda zamonaviy texnologiyalar katta ahamiyat kasb etmoqda. Ular nafaqat kasalliklarni aniqlashni osonlashtiradi, balki ularni oldini olish va davolash jarayonlarini ham yaxshilaydi. Bugungi kunda tibbiyotda qo'llanilayotgan texnologiyalar yurak-qon tomir tizimi bo'yicha samarali tashxis qo'yish va davolash imkoniyatlarini taqdim etadi.

1. Zamonaviy texnologiyalar va ularning ahamiyati

Texnologiya	Tavsif	Ahamiyati	Joriy etilish jarayoni
Echokardiografiya (EKO)	Yurak faoliyatini ultratovush orqali baholash usuli.	Yurakning anatomiyasi, yurak mushaklari va qon aylanishini ko'rsatadi.	Klinik markazlar va kasalxonalarda keng qo'llaniladi.
Kompyuter tomografiyasi (KT)	Yurak va qon tomirlarning nozik qatlamlarini ko'rsatish.	Yurak kasalliklarini aniq aniqlash, qon tomirlaridagi torayishlarni aniqlash.	Yirik tibbiy markazlarda va yuqori texnologiyali klinikalarda keng qo'llaniladi.
Magnet-rezonans tomografiyasi (MRT)	Yurak va qon tomirlarni har xil burchakdan tasvirlash.	Yurakning qanchalik samarali ishlayotganini, qon aylanishining	Tibbiyot sohasida keng tarqalgan va rivojlanayotgan texnologiya.

Texnologiya	Tavsif	Ahamiyati	Joriy etilish jarayoni
		tezligini baholashda qo'llaniladi.	
Arterial bosimni o'lchash apparatlari	Qon bosimini elektron usulda o'lchash.	Yuqori yoki past arterial bosimni aniqlash va boshqarish.	Uy sharoitida foydalanish uchun portativ qurilmalar mavjud.
Telemeditsina (teleqabul)	Masofaviy tarzda bemorlarni tekshirish va konsultatsiya berish.	Yurak-qon tomir tizimi kasalliklari bo'yicha masofaviy monitoring va maslahatlar.	Onlayn konsultatsiyalar va masofaviy monitoring tibbiyotda keng tarqalmoqda.

2. Kreativ misollar:

Echokardiografiya yordamida bir kardiolog, bemorning yurak holatini aniqlab, yurak mushaklarida sodir bo'layotgan patologik o'zgarishlarni tahlil qilishi mumkin. Bu texnologiya orqali yurakni qonda xatoliklar bo'lishi va qon aylanish tizimidagi muammolarni aniq tasvirlab berishi mumkin.

Telemeditsina yordamida, masalan, shaharlardan uzoq joyda yashovchi bemorlar, yurak-qon tomir tizimining holatini onlayn tarzda kuzatishlari mumkin. Bu texnologiya, ayniqsa, qishloq joylaridagi bemorlar uchun juda muhim.

Kompyuter tomografiyasi (KT) orqali, bir kardiolog, qon tomirlaridagi aterosklerozni aniqlash uchun yuqori aniqlikdagi tasvirlardan foydalanadi, bu esa oldindan davolashni boshlash imkonini beradi.

3. Bugungi kundagi ahamiyati va joriy etilish jarayonlari:

Zamonaviy texnologiyalar bugungi kunda nafaqat tibbiyotda, balki odamlar hayotining boshqa sohalarida ham katta rol o'ynaydi. Qon aylanish tizimini baholashda texnologiyalarni joriy qilish jarayoni tibbiyotda yangiliklarni va samaradorlikni oshiradi. Bunday texnologiyalar nafaqat diagnostikada, balki bemorlarni davolashda ham muhim o'rin tutadi. Bugungi kunda ushbu texnologiyalarni qo'llash yirik shifoxonalar va klinikalarda keng tarqalgan, ammo ularni kichik va o'rta shifoxonalarga joriy etish uchun qo'shimcha tadqiqotlar va investitsiyalar zarur.

XULOSA

Zamonaviy texnologiyalarning qon aylanish tizimini baholashdagi roli juda muhim. Yangi texnologiyalar, masalan, echokardiografiya, kompyuter tomografiyasi, magnet-rezonans tomografiyasi, arterial bosimni o'lchash apparatlari va telemeditsina, yurak-qon tomir kasalliklarini aniq aniqlash, oldini olish va davolash jarayonlarini sezilarli darajada yaxshilaydi. Ushbu texnologiyalar tibbiyotda samaradorlikni oshirgan holda, bemorlarga yuqori sifatli xizmatlar taqdim etmoqda. Biroq, texnologiyalarning kichik va o'rta shifoxonalarga joriy etilishi uchun qo'shimcha tadqiqotlar va investitsiyalar talab etiladi.

Takliflar:

1. **Texnologiyalarni barcha tibbiy muassasalarda joriy qilish:** Kichik va o'rta shifoxonalarda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, ayniqsa, kompyuter tomografiyasi va magnet-rezonans tomografiyasini rivojlantirish uchun davlat va xususiy sektor tomonidan qo'shimcha sarmoyalar ajratilishi kerak.
2. **Mutaxassislarni tayyorlash:** Zamonaviy texnologiyalarni samarali qo'llay olish uchun tibbiyot xodimlarini muntazam ravishda yangi texnologiyalarni o'rganishga va amaliyotda qo'llashga tayyorlash kerak.
3. **Onlayn platformalar va telemeditsina rivojlanishi:** Telemeditsina va masofaviy monitoring tizimlarini yanada rivojlantirish va kengaytirish, ayniqsa qishloq joylaridagi bemorlar uchun yordamchi bo'lishi mumkin. Bu texnologiyalarni

kengaytirish uchun onlayn konsultatsiyalarni tashkil qilish va yangi mobil ilovalar ishlab chiqish muhim.

4. **Tadqiqotlar va innovatsiyalarni rag'batlantirish:** Yangi texnologiyalarni yaratish va mavjud texnologiyalarni takomillashtirish uchun ilmiy-tadqiqot ishlarini qo'llab-quvvatlash, shuningdek, texnologiyalarni tibbiyot tizimiga keng joriy etishda innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish kerak.
5. **Sog'liqni saqlash tizimiga texnologik yondashuvlar:** Sog'liqni saqlash tizimida texnologiyalarni joriy qilish uchun tizimli yondashuvlarni yaratish, bu orqali diagnostika va davolash samaradorligini oshirish.

Shu tarzda, zamonaviy texnologiyalarni tibbiyotda keng joriy etish, yurak-qon tomir tizimi kasalliklarini erta aniqlash, oldini olish va davolashda muhim o'rin tutadi. Bu esa umumiy salomatlikni yaxshilash va sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **Toshpo'latov, A.** (2022). *Yurak-qon tomir kasalliklari va ularning davolash usullari*. Tashkent: Sog'liqni saqlash nashriyoti.
2. **Abdullaeva, M.** (2021). *Zamonaviy tibbiyot texnologiyalari va ular yurak kasalliklarida qo'llanilishi*. Samarqand: Sharq nashriyoti.
3. **Rahmonov, D.** (2020). *Echokardiografiya va uning yurak salomatligi baholanishidagi o'rni*. Buxoro: Tibbiyot ilmiy nashriyoti.
4. **Tursunov, F.** (2023). *Telemeditsina va masofaviy monitoring: Tibbiyotda yangi yondashuvlar*. Farg'ona: Science publications.
5. **Saidov, S.** (2021). *Kompyuter tomografiyasi va uning yurak tomir kasalliklarida qo'llanilishi*. Namangan: Tibbiyot texnologiyalari nashriyoti.